

[Ministeren for Grønland.]

I lovens kapitel I fredes de jordfaste for-
tidsminder, f.eks. ruiner, køkkenmøddinger
og grave. Endvidere fredes løse fund, f.eks.
genstande af historisk og arkæologisk art.
Dette område henhører under rigsantikva-
ren, og hans afgørelse kan indbringes for
ministeren for Grønland. Jeg vil gerne i
denne forbindelse gøre opmærksom på, at
løse fund principielt skal forblive i Grøn-
land.

Efter lovens kapitel II kan ministeren
foretage fredning af plante- og dyrearter
samt mindre ubeboede områder og lokalite-
ter. Endvidere kan der ske fredning af om-
råder af landskabelig og rekreativ værdi
samt områder og bygninger, hvis bevarelse
har væsentlig interesse af historiske, under-
visningsmæssige eller videnskabelige grun-
de. Sådanne fredninger kan, som en forelø-
big foranstaltning, foretages af landshøvdingen,
men den endelige fredning kan kun ske
efter forelæggelse for vedkommende kom-
munalbestyrelse og landsrådet.

I lovens kapitel III er der til beskyttelse
af områder uden for bymæssig bebyggelse
givet regler om reklame- og propagandaskil-
te.

Kapitel IV angår fredning af Nordøst-
grønland som nationalpark. I princippet er
ethvert indgreb, der kan gøre indgreb i na-
turen, forbudt. Undtagelser kan dog gøres
af ministeren for Grønland. Der kan således
gives tilladelse til traditionel fangst med
traditionelle metoder, og det vil også være
muligt at meddele tilladelser og koncessio-
ner i henhold til lov om mineralske råstoffer
i Grønland.

Endelig er der i lovens kapitel V, VI og
VII givet regler bl.a. om tilsyn, sanktions-
regler samt overgangsbestemmelser.

Loven er tiltrådt af Grønlands landsråd.

Lovforslaget vil ikke medføre udgifter i
finansåret 1974-75, medens der i det føl-
gende finansår må påregnes en udgift på ca.
125.000 kr., idet der til nationalmuseets
afdeling for fortidsmindeforvaltning skal
knytted en akademisk uddannet medarbej-
der og en tekniker. På længere sigt må det
forventes, at der, når de økonomiske forhold
gør det muligt, skal ske en udvidelse af
dette personale, således at udgiften vil
komme til at andrage ca. 250.000 kr. på
årsbasis på 1971-niveau.

Idet jeg i øvrigt med hensyn til lovforsla-
gets enkeltheder henviser til bemærkning-
erne til forslaget, skal jeg herved tillade
mig at anbefale lovforslaget til det høje
tings velvillige behandling.

Endelig skal jeg tillade mig for det høje ting
at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov
om folketingsvalg i Grønland*.

Ifølge de gældende regler er Grønland ved
folketingsvalg delt i to opstillingskredse, der
hver vælger et medlem til folketinget.

På sin forårssamling i 1973 vedtog Grøn-
lands landsråd at herstille, at den grøn-
landske folketingsvalglov snarest blev ænd-
ret således, at de to grønlandske folke-
tingsmedlemmer fremover vælges i én op-
stillingskreds. Landsrådet henstillede endvi-
dere, at der i forbindelse med sammenlæg-
ningen af opstillingskredsene blev åbnet
mulighed for indgåelse af kandidatforbund
mellem to eller flere kandidater.

I overensstemmelse med landsrådets ved-
tagelse foreslås det i lovforslaget, at Grøn-
land ved folketingsvalg skal udgøre ét valg-
område. Endvidere foreslås den hidtidige
enkeltkandidatordning udvidet således, at
en kandidat skal kunne opstille for et parti,
ligesom to eller flere kandidater skal kunne
indgå kandidatforbund.

Herudover medfører lovforslaget visse
ændringer af reglerne om optagelse på til-
flytterlisten m.v. for at bringe bestemmel-
serne i overensstemmelse med reglerne i
indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 5
af 5. januar 1973 om folkeregistre.

Lovforslaget er tiltrådt af Grønlands
landsråd.

Idet jeg i øvrigt med hensyn til lovforsla-
gets enkeltheder henviser til bemærkning-
erne til forslaget, skal jeg herved tillade
mig at anbefale lovforslaget til det høje
tings velvillige behandling.

**Ordføreren for forslagsstillerne (Kaj Han-
sen) (DKP):**

På Danmarks kommunistiske partis
vegne skal jeg herved fremsætte *forslag til
folketingsbeslutning om stop for alle husleje-
forhøjelser, forbud mod opsigelse af lejere og
forbud mod opdeling af ejendomme i ejerlej-
ligheder*.

Den voldsomme inflation truer nu hele
boligsektoren med stærkt forøgede boligud-

[Kaj Hansen.]
 gifter. Indtil der kan tilvejebringes en langsigtet social boligpolitik med et rimeligt og stabilt prisniveau, må der gennemføres ekstraordinære foranstaltninger. Statsministerens tilsagn om, at boligen ikke skal være dyrere i 1974 end i 1973, må bekræftes af folketinget, og der må gennemføres love, som sikrer, at denne målsætning opfyldes.

Det er netop dette, forslaget tilsigter. De i forslaget indeholdte restriktioner skal have midlertidig karakter, dog med undtagelse af forbudet mod opdeling af ejendomme i ejerlejligheder, der bør være permanent.

Lejerne i den private boligmasse og i det almennyttige byggeri er stærkt opskræmte af frygt for nye lejeforhøjelser. Denne frygt kan folketinget være med til at fjerne ved gennemførelse af vort forslag. Samtidig har folketinget sikret sig den nødvendige tid til at gennemføre en langsigtet boligpolitik.

På denne baggrund anbefaler jeg forslaget til hurtigt vedtagelse.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministre.

Af *Brixtofte* (V) til miljøministeren:

„På hvilken måde vil ministeren medvirke til en afklaring af den fremtidige benyttelse af lufthavnen og de fremtidige byggeselsforhold i de kommuner, som berøres af støjen fra Københavns lufthavn, Roskilde (Tune)?“

(Spm. nr. 43)

Skriftlig begrundelse.

Efter mange års planlægningsforvirring omkring Københavns lufthavn, Roskilde ved Tune, er der nu behov for at nå frem til en løsning, som de lokale planlægningsmyndigheder og den lokale befolkning kan leve med.

I november måned 1973 godkendte daværende trafikminister Jens Kampmann og daværende miljøminister Helge Nielsen en rapport fra miljøstyrelsen, der fastlægger de støjmæssige konsekvensområder. Borgmestrene fra de omkringliggende berørte kommuner accepterede senere i måneden denne afgørelse. Der er imidlertid stadig problemer i forbindelse med de støjmæssige konsekvens-

områder, og det ville være ønskeligt, om ministeren kunne garantere, at lufthavnen ikke beflyves i større omfang eller på anden måde, end det er forudsat i beregningerne af den foreslåede og vedtagne støjgenezone.

Endvidere har oplysninger om, at det overvejes at overføre en del af indenrigsflyvningen fra Kastrup til Københavns lufthavn ved Tune, skabt en betydelig usikkerhed om lufthavnens fremtid. I forbindelse med energikrisen er det blevet fremhævet, at man kan spare en betydelig mængde flybrændstof ved at lade fly fra Billund, Esbjerg Karup, Odense, Skrydstrup, Sønderborg og Thisted lande i Tune i stedet for i Kastrup.

Til sidst vil jeg understrege, at der nu bør skabes ro om planlægningen i området omkring Københavns lufthavn ved Tune. Det er mit håb, at ministeren med sit svar kan medvirke hertil.

Miljøministeren (Holger Hansen):

I november 1973 offentliggjorde miljøstyrelsen en rapport om Roskilde lufthavn, hvor der er foretaget beregninger af støjbelastningen ved fuld udnyttelse af lufthavnen, dvs. 200.000 operationer om året. Som forudsætning for beregningerne er der opstillet en række betingelser for flyvningens sammensætning, herunder at der ikke må finde skoleflyvning sted om natten, og at kun støjsvage jettflytyper må benytte lufthavnen.

Rapporten indeholder et forslag til byplanmæssigt konsekvensområde for lufthavnen, og i november godkendte den daværende trafikminister og den daværende miljøminister såvel rapportens forslag til tilladeligt støjniveau som forslaget til et byplanmæssigt konsekvensområde.

De to ministre var endvidere enige om, at de forudsætninger, der ligger til grund for fastsættelsen af støjzonen, må sikres, og at dette vil ske ved, at der træffes en aftale herom mellem miljøstyrelsen og Københavns lufthavnsvæsen. Såfremt en ændret anvendelse af lufthavnen kunne komme på tale, må miljøstyrelsens tilladelse hertil indhentes på forhånd.

Der er nu to spørgsmål tilbage, nemlig spørgsmålet om den praktiske kontrol med aktiviteten på lufthavnen og spørgsmålet om områdets byplanmæssige fremtid. Med

[Miljøministeren.]

hensyn til kontrolspørgsmålet har miljøstyrelsen nu truffet en aftale med Københavns lufthavnsvæsen, hvorefter miljøstyrelsen i en overgangsperiode varetager den løbende kontrol med trafikken omfang og sammensætning, mens flyveledelsen påser overholdelsen af reglerne for trafikken afvikling.

Hr. Brixtofte henviser til forlydender om overførsel af en del af indenrigsflyvningerne fra Kastrup til Tune, hvilket skulle være yderligere aktualiseret som følge af energikrisen.

Jeg vil gerne oplyse, at rapporten forudsætter, at der kan foregå indenrigsflyvning fra Tune lufthavn i et nærmere angivet omfang; indenrigsflyvning herudover vil efter aftale mellem ministre ikke kunne finde sted uden miljøstyrelsens godkendelse.

Lad mig for en sikkerheds skyld tilføje, at miljøstyrelsen naturligvis ej heller vil kunne acceptere noget sådant, medmindre man er sikker på, at konsekvensområdet ikke udvides, og at støjniveauet inden for konsekvensområdet ikke øges ud over det i rapporten fastsatte niveau. Samarbejdet mellem de to styrelser giver os altså sikkerhed for, at støjen fra lufthavnen holdes inden for de aftalte grænser.

I ministeriet er man på dette grundlag i gang med en registrering af den i dag eksisterende planlægning og bebyggelse inden for konsekvensområdet til brug for snarlige drøftelser mellem de berørte kommunalbestyrelser om den byplanmæssige fremtid, og jeg regner med, at vi igennem disse forhandlinger vil kunne finde frem til en fornuftig løsning af problemerne.

Brixtofte (V):

Jeg vil gerne takke for miljøministerens svar. Jeg er især glad for, at miljøministeren understregede, at der ikke kan finde en ændret anvendelse af lufthavnen sted, uden at der på forhånd indhentes tilladelse hertil fra miljøstyrelsen. En sådan ordning føler jeg mig tryk ved.

Edele Kruchow (RV):

Jeg vil blot stille ministeren et spørgsmål angående de drøftelser, der har fundet sted, og som ministeren var lidt inde på, mellem ministerens forgænger og de lokale borgmestre ikke blot vedrørende det byplanmæssige, men også vedrørende mulig ændring af beflyvningen — jeg tænker her på problematikken omkring indenrigsflyvning i forbindelse med Københavns lufthavnsvæsen og de indenrigsruter, vi kender. Jeg vil gerne have sikring for, at kontakten til disse borgmestre opretholdes.

Miljøministeren (Holger Hansen):

Jeg føler mig overbevist om, at borgmestrene derude, såfremt en sådan situation skulle opstå, vil blive kontaktet og vil blive draget ind i drøftelserne deraf. Når jeg understregede, at disse ting skal løses, kan jeg godt tilføje, at vi allerede i morgen med miljøstyrelsen skal drøfte de regler og de forhandlinger, der skal føres på denne baggrund imellem miljøstyrelsen og trafikministeriet, Københavns lufthavnsvæsen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Juul-Madsen* (KF) til justitsministeren:

„Vil ministeren tage skridt til revision af de nye hyrevognsregler, herunder bestemmelserne om fælles bestillingskontor?“

(Spm. nr. 47).

Skriftlig begrundelse.

De nye regler om fælles bestillingskontorer for hyrevogne har givet anledning til utilfredshed flere steder, dels blandt vognmænd, der skubbes ud af deres erhverv, dels blandt det publikum, der får en forringet service som følge af den nye ordning.

Juul-Madsen (KF):

Sidste år ændredes færdselslovens bestemmelser vedrørende hyrevognskørsel. Kun

[Juul-Madsen.]

socialdemokratiet, socialistisk folkeparti og det ærede medlem hr. Lennart Larson gik ind for de ændringer, der blev foreslået.

Den nye lov betyder bl. a. begrænsning i antallet af hyrevogne og dermed en dårligere service for befolkningen. Den betyder også, at kommunerne kan bestemme, at der kun skal være ét såkaldt bestillingskontor, selv om dette bestillingskontor skal dække et meget stort område. Og selv om kommunerne kan bestemme dette, har for det tredje kommunerne dog ikke indflydelse på størrelsen af det indskud, der forlanges for at blive tilknyttet dette såkaldte fælleskontor.

Denne lov har nu eksempelvis fået den konsekvens, at man i Ålborg, hvor der er 275 hyrevogne, kun har ét bestillingskontor og kun får ét bestillingskontor til trods for den uro og den utilfredshed, det har vakt hos store grupper af vognmænd.

Det samme er tilfældet i Fredericia, et andet stort byområde, hvor man også kun får ét bestillingskontor, og hvor man har forlangt, at vognmænd, der ikke var tilknyttet Taxa i forvejen, med et meget, meget kort varsel skulle lægge 10.000 kr. på bordet for at blive medlem af Fredericia Taxa, uden at man i øvrigt nærmere kunne få angivet, hvorledes vilkårene var for benyttelsen af dette beløb.

Men hertil kommer, at man også forsøger at benytte disse bestillingskontorer som pressionsmiddel til at tvinge chauffører i fagforening. En vognmand har således måtte afskedige en medarbejder, fordi man ellers ville lukke af for den pågældende vognmands radio, en medarbejder, der ikke var medlem af sin fagforening og ikke ønskede at være det.

Jeg vil gerne sige, at det er selvfølgelig helt legitimt, at man forsøger at hverve medlemmer til en fagforening, men det må ikke være på den måde, at det sker over et kontor, som det er påtvunget vognmændene inden for branchen at være medlemmer af.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Den nye hyrevognslov, som hr. Juul-Madsen omtaler, er jo loven af 13. juni 1973 om ændring af færdselslovens regler om hyrekørsel, der trådte i kraft den 1. januar i

år, og jeg er bekendt med, at de nye regler om hyrekørsel har afstedkommet visse vanskeligheder inden for erhvervet.

De klager, vi har modtaget i ministeriet, har navnlig drejet sig om reglerne om fælles bestillingskontor og det spørgsmål, som hr. Juul-Madsen rejser her i dag.

Men der er også en anden side af sagen, som hr. Juul-Madsen ikke er inde på, og som vi også har modtaget klager over, forskellige henvendelser, som specielt har berørt en række problemer for hyrevognserhvervet på landet og i de mindre byer. Det, jeg tænker på her, er navnlig reglerne om opretholdelse af holdepladser og kravet om, at hyrevogne ikke må benyttes til andet formål end hyrekørsel. Der har også været en del utilfredshed med de administrative regler om førelse af en trafikbog og om fastsættelse af taksterne.

Det er min opfattelse, at vi må se nærmere på de spørgsmål, der er rejst, og vi må også overveje, om den gældende ordning bør ændres, således at der gennemføres mere fleksible regler om de fælles bestillingskontorer, og således at de særlige ulemper på landet og i mindre byer kan blive afhjulpet. Foreløbig er det min hensigt at drøfte de her nævnte spørgsmål nærmere med Kommunernes Landsforening, således at kommunernes erfaringer kan indgå i regeringens overvejelser.

Det sidste spørgsmål, hr. Juul-Madsen rejste her i dag om, at man benyttede ordningen som pressionsmiddel, skal jeg afstå fra at kommentere. Jeg har ikke bevis for det, og i øvrigt er det ikke mit embedsområde.

K. J. Mortensen (S):

Da jeg nu forstår, at ministeren overvejer en ændring af hyrevognsloven, vil jeg spørge ministeren, om man, inden man tager stilling til et sådant punkt, vil undersøge, om det ikke også er sådan, at de fælles bestillingskontorer enkelte steder har medvirket til en bedre tidsplanfordeling for vognene, således at kunderne i virkeligheden får en væsentlig bedre service i dag, end da der var adskillige bestillingskontorer, således at man havde alle vogne på gaden på ét tidspunkt og på andre tider af døgnet ingen vogne.

Juul-Madsen (KF):

Jeg vil gerne takke justitsministeren for et imødekommende svar. Naturligvis har det også været i mine tanker i forbindelse med en lovrevision at løse de problemer, der i øjeblikket er utilfredsstillende, specielt for landdistrikterne.

Med hensyn til det sidste, ministeren var inde på, om, at der er øvet pression over for vognmænd, er jeg i besiddelse af et brev, som jeg gerne skal overlade ministeren.

Karlskov Jensen (V):

Også jeg vil gerne takke ministeren for det imødekommende svar, men jeg vil gerne stille et yderligere spørgsmål til ministeren, fordi der jo har været vældig mange problemer i adskillige, ikke mindst af de mindre, kommuner i forbindelse med denne lovs ikrafttræden.

I betænkningen fra i fjor blev det fra mindretallets side foreslået, at man eventuelt helt kunne fritage en række mindre kommuner med et indbyggertal under en vis grænse for lovens restriktive indgreb.

Jeg vil gerne spørge, hvordan ministeren stiller sig til en sådan ændring, gående ud på, at man ved de forhandlinger, der nu kommer, fritager disse mindre kommuner.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Jeg vil gerne sige til hr. K. J. Mortensen, at da justitsministeriet udfærdigede bekendtgørelsen i henhold til loven, blev bekendtgørelsen ikke alene sendt til folketingsudvalget til orientering, men man forhandlede også med de forskellige hyrevognsorganisationer, og det er naturligt, at skrider vi til en ændring, skal vi også høre dem og også inddrage deres erfaringer; det må være et naturligt led i proceduren.

Så vil jeg blot sige til hr. Juul-Madsen, der ligesom citerede mig for, at jeg skulle have sagt, der blev øvet pression, at det var hr. Juul-Madsen, der sagde, der blev øvet pression; jeg har ikke taget stilling i den retning.

Til hr. Karlskov Jensen kan jeg blot sige, at nu må vi høre, hvilke erfaringer der er gjort, når jeg forhandler med Kommunernes Landsforening, men en af de muligheder, der foreligger, er jo netop at finde ændrede regler i fortsættelse af de tanker, som mindretallet gav udtryk for i betænkningen.

Men man må jo ikke være helt blind for, at denne lov er gennemført, og at de fleste kommuner og vognmænd har indrettet sig på denne ordning. Derfor mener jeg, det er så vigtigt, at vi hører kommunerne på dette punkt, inden vi gør noget; det havde været anderledes, hvis det var, før loven var sat i kraft, det kommer vi ikke uden om. Men vi må vurdere alle disse ting, og jeg kan sige, at jeg har allerede anmodet om et møde med kommunerne, for jo hurtigere, vi kan få ændret disse ting, som jeg nok mener vi skal have ændret, jo bedre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Dagmar Andreassen* (RV) til indenrigsministeren:

„Vil ministeren drage omsorg for, at sundhedsstyrelsen ikke forbyder forhandlingen af kosttilskud ved på grund af ulovlig reklamerings at henføre dem til medicinske specialiteter?“

(Spm. nr. 48).

Skriftlig begrundelse.

Hvis en forhandler eller fabrikant annoncerer med, at et givet kosttilskudspræparat har helbredende virkning, risikerer han efter nugældende lov at få sit produkt forbudt. (Argumentation: Kan det helbrede, er det et lægemiddel — lægemidler skal være godkendt og må kun sælges af apotekere).

For nogle år siden oplevede vi, at Honegar — en blanding af eddike og honning — blev forbudt, og taber ingeniør Berthelsen den verserende retssag, kan vi risikere, Minalka forbydes. Se Berlingske Tidende 10. januar 1974.

Efter betænkning nr. 663 med udkast til ny lov foreslås denne bestemmelse ændret, så indenrigsministeren, hvilket i praksis vil sige sundhedsstyrelsen, suverænt kan afgøre, hvad der falder under apotekerlovens område, dvs. at æbleeddike, Minalka, Scanalka og andre lignende produkter vil kunne forbydes uden retssag.

Dagmar Andreassen (RV):

Siden jeg afleverede mit spørgsmål, er der sket det set med mine øjne glædelige, at landsretten har afgjort, at Minalka ikke er en medicinsk specialitet, selv om der har været annonceret ulovligt med produktet.

[Dagmar Andreassen.]

Hvis jeg ellers har forstået dommen rigtigt, afgjorde retten, at Minalka nok er et lægemiddel, men at det frit må sælges, og hvis denne dom vil blive afgørende for fremtidig praksis, er vi derhenne, hvor jeg mener vi bør være, for det vil bl. a. komme helt uskadelige homøopatiske præparater til gode.

Imidlertid ligger der en betænkning med et udkast til en ny lov, der vil stramme disse bestemmelser, så det fremover er sundhedsstyrelsen, der suverænt afgør, hvad der frit må sælges, og hvad der skal være apotekervarer, og mit spørgsmål vil på baggrund af domsafsigelsen være mest relevant over for fremtidig lovgivning.

Når jeg finder, det er så betydningsfuldt, at vi sikrer, at uskadelige kosttilskudspræparater og uskadelige lægemidler frit må sælges, hænger det sammen med, at der er en hel del mennesker, der mener, de bliver hjulpet af disse produkter, og at der er uenighed blandt de lærde, og så lang tid der ikke er enighed, bør tvivlen i hvert fald komme patienterne til gode, når det drejer sig om uskadelige præparater.

I øvrigt virker det jo helt forkert på lægmand, at der er forbud mod salg af uskadelige stoffer, og vi er jo nogle stykker, der mener, at også læger må indstille sig på, at de er eksperter, der skal høres, men at det er folketing og lægmand, der må bestemme.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Ifølge apotekerlovens § 70, stk. 1, er medicinske specialiteter som bekendt brugsfærdige lægemidler, der forhandles i fremstillerens forbrugeren bestemte pakninger. En medicinsk specialitet kan ikke lovligt forhandles her i landet uden at være optaget i sundhedsstyrelsens specialitetsregister. Dette fremgår af apotekerlovens § 72, stk. 1.

Apotekerlovens § 1, stk. 1, definerer et lægemiddel som midler, der er bestemt til at helbrede, lindre, behandle eller forebygge sygdomme eller sygdomssymptomer hos mennesker eller dyr.

Om et middel er bestemt til osv., må afgøres efter en vurdering af sagens samtlige omstændigheder, bl. a. ud fra en angivelse fra fabrikanten af, hvad produktet egentlig kan bruges til.

Afgørelsen af, om et præparat er et læge-

middel, eller om det er en medicinsk specialitet, træffes i første omgang af sundhedsstyrelsen. Afgørelsen kan imidlertid efterprøves ved domstolene.

Hvad angår Minalka, har sundhedsstyrelsen betragtet det som et lægemiddel og som en medicinsk specialitet. Denne opfattelse er for det første punkts vedkommende stadfæstet af østre landsret ved den dom, der faldt i fredags, idet landsretten fastslår, at Minalka er et lægemiddel. Sundhedsstyrelsen har dernæst betragtet lægemidlet Minalka som en medicinsk specialitet, idet det passer på den definition af medicinske specialiteter, som indeholdes i apotekerlovens § 70, stk. 1.

Ved landsrettens dom fik fabrikanten imidlertid medhold i den betragtning, at et lægemiddel kun er en medicinsk specialitet, når lægemidlet indeholder et apotekerne forbeholdt stof, idet landsretten fandt, at der ikke var den fornødne klare hjemmel til at anvende reglerne om medicinske specialiteter på Minalka, der ikke efter det for retten oplyste indeholder stoffer, som er apotekerne forbeholdt.

Såfremt denne dom, der bryder med sundhedsstyrelsens mangeårige praksis, skal være endelig, vil den have som konsekvens, at andre lægemidler, der heller ikke indeholder apotekerne forbeholdte stoffer, og som i dag er registreret som medicinske specialiteter og dermed underkastet den kontrol og det tilsyn fra det offentlige side, som det må være ønskeligt at industrielt fremstillede lægemidler er, må slettes af registret, hvorved det offentliges tilsyn og kontrol ophører, ligesom de fremtidig vil kunne forhandles uden kontrol fra det offentlige side. Det drejer sig om 30-40 medicinske præparater, der hidtil har været anset for seriøse lægemidler.

Når vi i ministeriet har haft lejlighed til nærmere at studere dommen, vil man nøje overveje, om dommen skal søges appelleret. I sådanne overvejelser må imidlertid indgå den omstændighed, at jeg inden for den nærmeste fremtid håber at kunne fremsætte forslag til en ny lægemiddellov. Spørgsmålet er, om problemerne mere hensigtsmæssigt bør søges løst i denne nye lov.

Må jeg i denne forbindelse sige, at jeg har vanskeligt ved at forstå fru Dagmar Andreassens angreb på de bestemmelser i lovudka-

[Indenrigsministeren.]

stet i betænkningen om lægemidler, som giver indenrigsministeren bemyndigelse til såvel at inddrage som at undtage bestemte præparater fra lovens område. Netop denne sag viser jo med al ønskelig tydelighed, hvilke uheldige konsekvenser det nuværende stive system kan få.

Når spørgeren udtrykker frygt for, at bemyndigelsen vil blive misbrugt, må jeg henvise til, at indenrigsministeren jo altid vil stå til ansvar over for folketinget for de regler, som han udsteder i medfør af den nye bemyndigelse. Det forekommer mig derfor, at disse nye bestemmelser, som gør området langt mere fleksibelt, og som vi formentlig snart får lejlighed til at drøfte her i salen, gennem dette spørgsmål har vist deres berettigelse.

Dagmar Andreasen (RV):

Der var jo i ministerens svar intet løfte om, at sådanne uskadelige præparater i fremtiden frit må kunne sælges, men mere en accept af, at det er sundhedsstyrelsen alene, der skal bestemme.

Men det er jo netop det, vi lægfolk ikke er trygge ved, fordi sundhedsstyrelsen gang på gang har vist sin meget konservative holdning over for nye præparater og har forhindret fremskridt i at komme frem. Først under sidste regering mener jeg vi oplevede, at en minister gik imod sundhedsstyrelsen, for første gang overhovedet, nemlig ved at fremsætte lovforslaget om, at kiropraktorer kunne blive anerkendt — det blev ikke vedtaget, fordi det blev for sent fremsat — og dernæst ved at give dispensation for nogle homøopatiske specialiteter til lægerne Astrup i Odense.

Men når ministeren i sit svar til mig siger, at præparaterne, hvis de ikke hører ind under lægemidler og apotekervarer, er uden offentlig kontrol, så må jeg sige: det er, så vidt jeg forstår, ikke rigtigt, for når vi har fået en levnedsmiddellov, der siger, at alt, hvad der sælges, og som ikke er medicin, kan man kræve kontrol med sammensætningen af, så mener jeg, det ville være langt mere hensigtsmæssigt, at de uskadelige kosttilskudspræparater og lægemidler henføres under levnedsmiddelloven. Jeg vil gerne have en lidt mere positiv tilkendegivelse af,

om det kan lade sig gøre; kan det ikke det, må vi vente, til vi skal diskutere apotekerloven. Men ud fra mit synspunkt var det et meget kedeligt og utilfredsstillende svar.

Erlendsson (FP):

Det spørgsmål, som fru Dagmar Andreasen har rejst, er et mangesidet spørgsmål. Det har etiske sider, det har farmakologiske sider, det har toksikologiske sider, det har økonomiske sider, både samfundsøkonomiske og privatøkonomiske, og det er så stort et spørgsmål, at jeg synes, det fortjener en bredere drøftelse end den, der kan ske i forbindelse med et spørgsmål til ministeren i dag.

Jeg vil gerne sige, at det må være svært at være sundhedsstyrelsen, hvis de skal holde sig til de regler, som gælder i dag, og hvor de skal skelne mellem kosttilskud og egentlige lægemidler, for hvor seriøst skal fabrikanten erklære sig, når han siger, at det, han forhandler, er et lægemiddel?

Der er for nylig kommet en ny bitter i handelen; på den står der: til mavefryd og courage. Det kunne jo give nogle mennesker med symptomer på maveonde det indtryk, at den kunne virke helbredende på mavesygdomme. Jeg kender også en farmaceut, som lavede sin egen bitter og forærede den væk hver jul, og han skrev: styrker faderen, glæder moderen og gør de små usigelig godt.

Det, jeg ville sige, er, at jeg synes, sundhedsstyrelsen i tvivlstilfælde bør indtage en mere afstresset holdning, og at man måske kunne overveje en ordning, som jeg har hørt skulles findes i USA, nemlig at fabrikanten, der vil samarbejde med sundhedsstyrelsen, gør det på den måde, at de medicinske myndigheder får lejlighed til på etiketten for det første nøjagtigt at få gjort indholdet af præparatet op og dernæst at skrive nederunder: uskadeligt, f. eks. i de angivne doser — det er selvfølgelig bedst, hvis det er uskadeligt, selv om man tager hele portionen på én gang — eller: uvirksomt efter sundhedsstyrelsens mening. Så giver man den enkelte, der kunne tænke sig at købe midlet, fuldstændig frit valg.

Formanden:

Jeg savnede også her et spørgsmål. Alle, der deltager i spørgetiden, må erindre, at

[Formanden.]

det er spørgsmål til ministrene, og at hvert indlæg i hvert fald første gang må indeholde et spørgsmål.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Det er jo rigtigt, som fru Dagmar Andreasen siger, at selv om der ingen kontrol er fra sundhedsstyrelsens side, vil der være det fra levnedsmiddelkontrollen; det er nok rigtigt. Men jeg synes i øvrigt, at da vi vel får et forslag til en ny lægelov til behandling i løbet af ganske kort tid, er det rimeligt, at vi henskyder den egentlige debat af principerne dertil.

Dertil vil jeg føje, at ifølge betænkningen er det indenrigsministeren, der fremover træffer afgørelsen af, om det skal være frit tilgængeligt eller ikke, det er ikke mere sundhedsstyrelsen. At han nødvendigvis må spørge sundhedsstyrelsen, er en anden sag, men det er altså ministeren, der får ansvaret, og han har som nævnt ansvaret over for folketinget.

Dagmar Andreasen (RV):

Ja, der er jo ikke andet for, end at vi må vente og tage diskussionen ved behandlingen af den nye lov om lægemidler. Men jeg har alligevel lyst til at sige allerede her, at det ville være ønskeligt, hvis man i det mindste kunne få en anden gruppe, som ministeren skulle rådføre sig hos, end lige netop sundhedsstyrelsen, som er så ensidigt sammensat. Der er ikke en bred viden repræsenteret i sundhedsstyrelsen, og derfor er der visse grupper, som overhovedet ikke kan få deres synspunkter hørt og accepteret, når kun sundhedsstyrelsen skal høres.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Inge Krogh* (KrF) til indenrigsministeren:

„Hvordan bedømmer ministeren den fremtidige udvikling med hensyn til adgangen til psykiatrisk behandling på Fyn?“

(Spm. nr. 51).

Skriftlig begrundelse.

Forholdene er i øjeblikket fortvivlende. Opførelsen af statshospitalet i Odense er gang på gang blevet udskudt; på statshospi-

talet i Middelfart er de fleste afdelinger gammeldags og overbelagte; den amtskommunale afdeling i Svendborg er alt for lille, ventetiden er så lang, at patienter i ventetiden begår selvmord.

Inge Krogh (KrF):

Mit spørgsmål indeholder to ting, dels pladsmangel på de psykiatriske afdelinger på Fyn, dels de dårlige forhold på statshospitalet i Middelfart.

Allerede i 1959 forelå der en folketingsbeslutning om, at der skal opføres et statshospital i Odense. Opførelsen er endnu ikke påbegyndt. Der er midlertidigt oprettet en statsafdeling på Odense sygehus med ca. 40 sengepladser, og desuden er der en lille amtskommunal afdeling i Svendborg med 34 sengepladser. Trods det, at begge afdelinger har en meget livlig ambulant virksomhed, og at der også er indrettet daghospital, er ventelisterne så lange og presset så stort, at man ikke kan tage patienter ind, der trænger meget stærkt til indlæggelse, som er meget lidende, og det er sket, at folk, der står på ventelister til de psykiatriske afdelinger, har begået selvmord.

På statshospitalet i Middelfart er der ca. 900 pladser, hvoraf de to tredjedele er beregnet til fynboer. Der er meget dårlige forhold på dette statshospital; der er stuer med 6 patienter, der kun har deres seng, de har ikke engang et skab, de kan hænge deres tøj i, og der er afdelinger på 40 patienter, hvor der kun er 1 toilet og 1 badeværelse.

Skal forholdene forbedres dér, må man indskrænke antallet af sengepladser, og det vil yderligere øge presset på de to afdelinger i Odense og Svendborg.

Jeg spørger derfor, hvordan fremtiden ser ud.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

I anledning af det stillede spørgsmål kan jeg henviser til det skriftlige svar, som jeg den 2. januar har givet hr. Søgaard på et spørgsmål angående statshospitalet i Middelfart. Svaret findes i fortrykket af folketingets forhandlinger sp. 131-133.

Jeg har dér omtalt de forbedringer, som allerede er sket, eller som er i gang i Middelfart. Endvidere har jeg særlig fremhævet, at den fremtidige udvikling af de psykiatriske behandlingsmuligheder på Fyn vil være

[Indenrigsministeren.]

afhængig af, at man fremmer planerne om statshospitalet i Odense.

Finansudvalget har den 7. marts 1973 på grundlag af et forprojekt givet tilslutning til opførelse af første etape af hospitalet med ca. 200 pladser, som senest er kalkuleret til ca. 35 mill. kr., hvorimod det oprindelige skitseprojekt var langt mere omfattende.

Der er både på finansloven for indeværende år og på det fremsatte finanslovsforslag for finansåret 1974—75 afsat bevillinger til formålet, idet man havde regnet med at igangsætte byggeriet i slutningen af 1973. Det gældende bygge- og anlægsstop har imidlertid bevirket, at man ikke så kraftigt, som det ellers ville have været tilfældet, har presset på for at få projektet færdigt.

Jeg kan dog oplyse, at detailprojektet nu er meget nær færdiggørelsen, og at de projekterende bestemt har lovet projektet afleveret senest den 1. februar 1974. Udbudsmaterialet skal derefter behandles i boligministeriet, og sideløbende hermed er det indenrigsministeriets agt at søge dispensation fra byggestoppet med henblik på byggeriets iværksættelse først på sommeren 1974.

Gennemførelsen af projektet vil strække sig over 2-3 år og vil bidrage væsentligt til den efterlyste lettelse i behandlingssituationen for de psykiatriske patienter på Fyn.

Jeg kan ikke på indeværende tidspunkt binde regeringen i den foreliggende sag, idet det må bero på overvejelser over den beskæftigelsesmæssige og finansielle situation osv., om projektet kan indpasses i den aktuelle økonomiske politik. Men jeg kan give tilsagn om, at spørgsmålet vil blive overvejet i regeringen, meget velvilligt endda.

Hermed sluttede spørgsmålet.

 Af *Fuglsang* (DKP) til ministeren for offentlige arbejder:

„Vil ministeren tage skridt til gennem frikort at lette den økonomisk vanskelige situation, som mange studerende ved højere læreanstalter, der bor fjernt fra disse, er kommet i som følge af stadig stigende priser på månedskort?“

(Spm. nr. 52).

Skriftlig begrundelse.

Bl. a. på grund af den endnu svage ud-

bygning af vore universiteter og højere læreanstalter, og fordi bolig- og værelsessituationen i de større byer gør det økonomisk og praktisk umuligt for mange at tage bopæl i den by, hvor de studerer, er mange nødt til næsten dagligt at rejse frem og tilbage mellem bopæl og studieplads. Foruden de tidsmæssige ulemper betyder det en økonomisk byrde, som med de voldsomme prisstigninger på månedskort bliver stadig større. De ikke alene sluger en stadig større del af den i forvejen lave uddannelsesstøtte, men virker i praksis som en social spærregrense, der gør den sociale ulighed i den højere uddannelse endnu større. Derfor vil jeg spørge, om ministeren vil overføre den nødvendige transportservice, der ydes over for andre skoleelever, til at omfatte alle studerende.

Fuglsang (DKP):

Spørgsmålet er stillet ud fra den kendsgerning, at de stadig stigende jernbanetakster, som også genspejler sig i månedskortene, økonomisk rammer studerende, f. eks. fra den landsdel, hvor jeg kommer fra, Nordjylland, som i stort antal må studere i Århus, meget hårdt, foruden at det selvfølgelig er en byrde at måtte tage den lange rejse. For de ganske mange, som på en eller anden måde får støtte fra ungdommens uddannelsesfond, vil det betyde, at en stadig større del af det, staten yder med den ene hånd, tages igen med den anden.

Endelig vil jeg som motivering for mit spørgsmål sige, at ordningen i hvert fald ikke direkte vil betyde noget tab for det offentlige. Det er klart, at det vil betyde et vist indkomsttab, men de offentlige transportmidler foretager jo alligevel turene frem og tilbage.

Ministeren for offentlige arbejder (Damsgaard):

Det spørgsmål, som hr. Fuglsang har stillet til mig, om jeg vil yde fri befordring til de studerende ved rejse med DSB, kan jeg besvare sådan, at for det første er det ikke ministeren for offentlige arbejder, der tager stilling til, om der skal ydes fri befordring til de enkelte befolkningsgrupper. Praksis er, at det fagministerium, under hvis ressort de frirejsende hører, behandler sådanne spørgsmål, og i givet fald yder DSB betaling for befordringen.

[Ministeren for offentlige arbejder.]

Eksempelvis administreres således de værnepligtiges frirejse af forsvarsministeriet, de særlige frirejser til grupper af skoleelever af undervisningsministeriet og den særlige skolekortordning med fri befordring af elever hørende til skoler under amterne af de enkelte amtskommuner.

Jeg har imidlertid drøftet nærværende henvendelse fra hr. Fuglsang med undervisningsministeren og må beklageligvis meddele, at det ikke i den aktuelle sparesituation vil være muligt at skaffe bevilling til det omhandlede formål.

Og så kunne jeg måske føje til, at det er da rigtigt nok, at togene kører alligevel, men vi skulle også gerne have nogle indtægter af dem.

Fuglsang (DKP):

Jeg vil takke ministeren for svaret. Jeg havde sådan set håbet, at jeg kunne takke for et velvilligt svar, men det vil være svært, hvad enten det angår ministeren eller hans kollega undervisningsministeren.

Nu med hensyn til at spare, så advarer gamle erfarne folk os jo imod at spare på skillingen og lade daleren springe, og jeg synes, det er et af de punkter, der må komme ind i billedet. De områder, der rammes særlig hårdt, er de områder af landet, som i forvejen er svagt stillet også med hensyn til højere læreanstalter. Det ligger jo sådan, f. eks. i den landsdel, hvor jeg kommer fra, at der af hver 100 unge kun er 4-5 stykker, der kommer på en højere læreanstalt, medens det f. eks. i hovedstadsområdet er mere end det dobbelte. En væsentlig forudsætning for, at disse områder kan udvikles, at de menneskelige og naturlige muligheder, der findes, kan udvikles til gavn for hele landet, er, at de unge får lejlighed til at uddanne sig, og så længe vi ikke har et universitet her, at de så får mulighed for i større omfang end hidtil at tage til de steder, hvor centrene findes. Men det ser ikke særlig godt ud, det erkender jeg.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hanne Reintoft* (DKP) til ministeren for offentlige arbejder:

„Vil ministeren tage initiativ til, at folke-, invalide- og enkepensionisterne på Born-

holm får adgang til at benytte DSBs busruter på øen på samme fordelagtige vilkår, som pensionisterne i det øvrige land har til at benytte DSBs tog?“

(Spm. nr. 53).

Skriftlig begrundelse.

Spørgsmålet rejstes, da alle jernbaner på Bornholm er nedlagt. Bustrafikken fungerer i stedet, men betaling af normalpriserne er en økonomisk belastning for øens pensionister, der således transportmæssigt er ringere stillet end pensionisterne i det øvrige land.

Hanne Reintoft (DKP):

Der er ikke mange kommentarer at knytte til min skriftlige begrundelse for spørgsmålet. Jeg vil gerne lige bemærke, at jeg selvfølgelig godt er klar over, at det problem, at man ikke kan bruge pensionistkortene på busruterne, er noget, der gælder hele landet, hvor man har nedlagt jernbaneruterne, og jeg er også godt klar over, at det gælder næsten alle de danske småøer.

Når jeg har rejst spørgsmålet specielt med henblik på Bornholm, er det, fordi det trods alt er så stor en landsdel. Det giver derfor mange pensionister ganske overordentlig ubekvemme forhold, fordi der ikke er en eneste jernbanelinje.

Jeg har før her i tinget gjort opmærksom på, at vores pensionister har det meget slemt for øjeblikket. Jeg vil gøre opmærksom på det senere igen, men jeg vil lige her tilføje, at selv disse beskedne lettelser, som vores pensionistlovgivning rummer, faktisk ikke er til at undvære med den økonomiske status, hele denne befolkningsgruppe har for øjeblikket.

Ministeren for offentlige arbejder (*Damsgaard*):

Fru Hanne Reintoft har næsten selv besvaret det meste af spørgsmålet nu, men jeg skal dog føje til, at befolkningen på Bornholm er, for så vidt angår folke- og invalidepensionisters adgang til at løse pensionistbilletter, som fru Hanne Reintoft selv siger, stillet på samme måde som i andre egne af landet, hvor baner er nedlagt, og det er de jo mange steder. Til forskel fra det øvrige land har man endda på Bornholm ikke mistet nogen adgang til pensionistbilletter, eftersom de bornholmske jernbaner,

[Ministeren for offentlige arbejder.]

dengang de eksisterede, ikke gav en sådan prisnedsættelse.

Jeg har endvidere fået oplyst, at de taks-ter, der i dag anvendes ved DSB-ruterne på Bornholm, er væsentligt lavere end de taks-ter, som de bornholmske baner måtte anta-ges at ville have opkrævet, hvis nedlægning ikke havde fundet sted.

Spørgsmålet kan altså ikke anskues isole-ret for Bornholm, som fru Hanne Reintoft selv sagde, og ikke mindst af den grund får det en betydelig økonomisk rækkevidde for rutebildriften; det gælder såvel DSB som den private drift.

Jeg ved, at DSB har været i kontakt med myndighederne på Bornholm for få måneder siden om en eventuel ordning med amts-kommunalt tilskud til indførelse af pensio-nistrabat i DSB-rutebilerne på Bornholm. Kommunerne og amtskommunen har afvist DSB ved ikke at tage stilling hertil. Jeg må måske sige, at DSB fortsat er parat til at yde pensionistrabat mod ydelse af offentligt tilskud fra lokal side.

Jeg kan i øvrigt føje til, at der er sendt en skrivelse til kommunerne på Bornholm, men den har de ikke reageret på.

Hanne Reintoft (DKP):

Det er svært at takke ministeren for no-get, jeg nok må betragte som udenomssnak, men jeg må have lov til lige at gøre op-mærksom på, at det ikke er rigtigt, at det ville belaste busruterne økonomisk, hvis amtskommuner og andre betaler. Og hvis det er amtskommunen, der ikke vil, er der al mulig grund til at bede om, at man herfra centralt presser på amtskommunerne.

Det er jo kun en lille bitte ting, der her kunne gøres for vores pensionister, der har det så svært, så det kan dog ikke være rime-ligt, at man ikke engang sagligt vil overveje at indføre en så begrænset lettelse.

Ministeren for offentlige arbejder (Dams-gaard):

Jeg skal kun føje til, at der er kommunale

instanser rundt om i landet, der er gået ind i arbejdet og har opkøbt billetter til pensioni-ster eller på anden vis ydet støtte, og det må være den vej, vi skal gå.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Aage Frandsen* (SF) til undervisningsmi-nisteren:

„Hvilke foranstaltninger vil ministeren træffe for at sikre, at Det frie Gymnasium ikke af økonomiske årsager bliver nødt til at lukke til sommer?“

(Spm. nr. 54).

Skriftlig begrundelse.

Det frie Gymnasium modtog i de tre før-ste år, 1970-73, da gymnasiet eksisterede, et tilskud fra Gladsaxe kommune svarende til den del, 15 pct., af driftsudgifterne, som ikke betales af staten. Da dette tilskud på grund af besparelser ikke er blevet fornyet for 1973-74, trues Det frie Gymnasium af lukning fra sommeren 1974. Hvis dette bli-ver tilfældet, vil det være et alvorligt tab for arbejdet inden for undervisningen af 16-19 årige. Dette hænger sammen med, at der på Det frie Gymnasium udføres et arbejde såvel på det pædagogiske område med bl. a. til-valgsfag og tværfagligt samarbejde mellem fagene, som på det ledelsesmæssige område med en demokratisk ledelsesform, som ikke findes tilsvarende inden for gymnasieskolen.

Dertil kommer, at staten formentlig vil få tilsvarende udgifter ved, at Det frie Gymna-sium må lukke, idet eleverne må forventes overflyttet til andre gymnasier.

Aage Frandsen (SF):

Udover den skriftlige begrundelse, som jeg har givet for mit spørgsmål, vil jeg godt tilføje et par ting.

Jeg vil henvise til en artikel, som i dag står i Gymnasieskolen nr. 2 i denne årgang, hvor det bl. a. hedder om begrundelsen for eventuelt at se Det frie Gymnasium lukket:

„For det første er der noget næsten mol-

[Aage Frandsen.]

boagtigt over, at arbejdet skal stoppe efter kun et forløb, efter at alle erfaringerne og det store ekstraarbejde er gjort.“

Og videre hedder det:

„For det andet er forsøgene med nærdemokrati værdifulde, alle steder tales der om dette fænomen, få steder gøres der noget ved det.“

Jeg vil også henvise til en skrivelse, som er sendt fra foreningen af lærere i samfundsfag, som netop henviser til, at det arbejde, der er udført på Det frie Gymnasium, har bidraget meget mere til en fornyelse af det pædagogiske arbejde inden for gymnasieskolen end andet arbejde, der er foregået.

Endelig til allersidst vil jeg henvise til, at der fra en række gymnasiers side i øjeblikket er ønsket om — og der ligger henvendelser i direktoratet for gymnasieskolen om det — at man netop gennemfører en del af de ordninger, som man nu har praktiseret som forsøgsordninger på Det frie Gymnasium, også på de traditionelle gymnasier.

Det vil altså sige, at vi her har et tilfælde, hvor noget af det ekstraordinære arbejde, der er gjort, muligvis skal standses, og det vil medføre, at der heller ikke kan arbejdes med dette pionerarbejde andre steder.

Endelig vil jeg til allersidst spørge, om det, der stod i dagbladet Information i går om, at Det frie Gymnasium muligvis allerede må lukke inden skoleårets slutning, er rigtigt.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Det frie Gymnasium, som startede sin virksomhed i 1970, modtager som andre private selvejende institutioner statstilskud i henhold til lov om statsstøtte til visse private skoler, hvorefter staten yder et tilskud på 85 pct. af skolens udgifter.

Siden skolens start har Gladsaxe kommune ydet tilskud til dækning af de resterende udgifter, altså de resterende 15 pct.

Kommunens tilskudsordning var imidlertid begrænset til kun at vare 3 år, og en ansøgning fra Det frie Gymnasium om en forlængelse er af Gladsaxe kommune blevet afslået, således at skolen siden den 1. august 73 har manglet dækning for de sidste 15 pct. af udgifterne, idet skolen ikke selv ønsker at opkræve skolepenge af eleverne.

Skolen har i stedet for søgt amtskommu-

nerne og de københavnske kommuner om tilskud, og sagen ligger for tiden i Hovedstadskommunernes Samråd, hvor den ifølge skolens oplysninger skal behandles på et møde den 30. i denne måned, hvorefter den vil blive videresendt til amtsrådet.

Jeg vil gerne understrege, at undervisningsministeriet på intet tidspunkt har stillet skolen i udsigt, at man kunne dække mere end 85 pct. af udgifterne, og det er også det, der er grundtanken bag de private skolers støttelov, at den resterende del af udgifterne må dækkes ad anden vej, som oftest gennem skolepenge. Af hensyn til dette og til konsekvenserne for andre private gymnasieskoler må ministeriet fastholde, at der, uanset at vi nærer stor velvilje over for det store forsøgsarbejde, der er blevet gjort, ikke er mulighed for at yde mere end det, der er lovhjemmel til. Nøjagtig det samme standpunkt indtog en af mine forgængere i embedet, hr. Heinesen, da han i maj måned forhandlede med repræsentanter for Det frie Gymnasium og så sent som den 21. i denne måned, for få dage siden, har jeg givet udtryk for disse betragtninger på et møde, vi havde. Jeg har oplyst skolen om, at der naturligvis vil blive draget omsorg for, hvis resultatet bliver, at skolen må lukke, at eleverne bliver overflyttet til et andet offentligt gymnasium i hovedstadsområdet.

Aage Frandsen (SF):

Jeg er ikke i stand til at takke ministeren for svaret, fordi det efter min mening ikke var et svar på de problemer, som man står over for på Det frie Gymnasium. Det var en gengivelse af, hvad der rent faktisk er gældende lov her i landet med hensyn til de private gymnasier og ikke et svar på, hvordan man skal løse Det frie Gymnasiums konkrete problemer. Regeringen taler så meget om at spare, men hvis Det frie Gymnasium må lukke, vil det betyde, at eleverne må overflyttes til andre gymnasier, og det vil sige, at man overflytter elever fra et privat gymnasium til et statsgymnasium, af hvis udgifter staten skal refundere også de sidste 15 pct.

Når man tænker på, hvad det i øjeblikket koster at bygge et gymnasium, mellem 35 og 50 mill. kr., må man sige, at vi her har endnu et eksempel på det, som hr. Fuglsang nævnte før, nemlig at man sparer på skillin-

[Aage Frandsen.]

gen og lader daleren rulle, fordi det er jo det, der i realiteten sker i sidste ende.

Man har sagt til Det frie Gymnasium, at det kan opkræve skolepenge som andre private gymnasier, men det betyder i realiteten, at Det frie Gymnasium ikke kan opfylde sit formål, nemlig at forsøge at arbejde med demokratiske ledelsesformer og med andre pædagogiske metoder. En forudsætning for, at man kan sige, at det er et ordentligt forsøg, er, at der er tale om et repræsentativt udsnit af gymnasieungdommen, at det ikke bare er de bedre folks børn, der kan komme der. Derfor er det i høj grad beklageligt, at regeringen ikke kan stille noget som helst i udsigt for Det frie Gymnasium, også når man tænker på, at partiet venstre har talt så meget om begrebet nærdemokrati og om, at skolepengene skulle følge eleverne. Her var en første lejlighed, hvor man kunne have vist, at også den side af valgprogrammet skulle føres frem i folketinget.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Må jeg sige til hr. Aage Frandsen, at det er ikke rigtigt, at det arbejde, der er sat i gang på Det frie Gymnasium, nu standses fuldstændigt. Jeg håber, hr. Aage Frandsen er opmærksom på, at der skal foregå et forsøg på Avedøre gymnasium, hvor man skal starte efter sommerferien netop med demokratiske ledelsesformer, og da er der da stor mulighed for, at man kan tage ved lære af det, der er sket på Det frie Gymnasium. Der er også tanker om at oprette et gymnasium i Herlev, der skal gøre forsøg med den pædagogiske side af sagen, så man kan ikke komme og påstå, at der overhovedet ikke er muligheder for forsøg inden for det område.

Aage Frandsen (SF):

Jeg er ganske vidende om, at der skal foregå forsøg på Avedøre gymnasium og også i fremtiden på et Herlevgymnasium, men jeg er også vidende om, at disse to gymnasier koster henholdsvis ca. 35 mill. kr. og ca. 50 mill. kr., dvs. at det arbejde, som kunne have været udført for en relativt billig penge på det nuværende frie gymnasium, nu skal udføres for betydeligt flere penge på nye gymnasier.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Winnie Russel* (S) til socialministeren:

„Hvad agter ministeren at gøre for at få socialinspektøren i Skovbo kommune til at administrere loven om børnetilskud efter reglerne?“

(Spm. nr. 55).

Skriftlig begrundelse.

Det fremgår af en artikel i Ekstra Bladet den 18. januar d. å., at en socialinspektør i Skovbo kommune i strid med reglerne om børnetilskud har modregnet kommunale krav på op til 12.000 kr. i en families børnetilskud.

Trods amtets underkendelse af denne handling fortsætter den lovstridige praksis.

Winnie Russel (S):

Der er tre forhold i den foreliggende sag, der giver anledning til alvorlige overvejelser.

For det første er der tale om en tydelig overtrædelse af lovens regler, oven i købet igennem længere tid. Ved fortolkningen af de enkelte love kan det ikke overlades til enkelte personer i administrationen at sætte givne love ud af kraft. Derfor finder jeg denne sag særdeles bekymrende.

I denne forbindelse vil jeg gerne gøre den principielle bemærkning, at det nu engang er skik og brug her i landet, at lovens indhold og udlægning afgøres af de folkevalgte forsamlinger, og det er derfor mit håb, at der her er tale om et enkeltstående tilfælde, idet vi ellers står over for en uhyggelig udvikling, som jeg må tage skarpt afstand fra. Administration og embedsmænd har kun til opgave at administrere de vedtagne love ud fra deres indhold og ånd og intet andet.

For det andet er det i dag en almindelig socialpædagogisk holdning, at man gennem den sociale administration skal forhindre, at en familie på grund af sygdom eller andre forhold presses yderligere ud i økonomiske og menneskelige vanskeligheder. Derfor har den kommende bistandslov også lagt vægt på dette princip. Men kan man som i dette tilfælde komme ud for, at en enkelt administrator gennemhuller dette princip, kan det skabe betydelig tøven over for gennemførelsen af denne lov.

For det tredje ønsker jeg også at påpege, at det ikke blot er latterligt, men dybt foruroligende, at en administrator begynder at

[Winnie Russell.]

tage sig af, hvordan børnene er klædt til skolegang, især når den pågældende gennem tilbageholdelse af børnetilskud har forhindret en bedre påklædning.

Dette er årsagen til, at jeg har stillet spørgsmålet.

Socialministeren (Jacob Sørensen):

Som jeg sagde som svar på et spørgsmål her i tinget forleden, skal man være varsom med på grundlag af avisomtale at gøre sig til en slags dommer i konkrete sociale hjælpetilfælde.

I den sag, som fru Winnie Russell nævner, er der sket det, at socialkontoret for at hjælpe en familie havde truffet aftale om, at familiens børnetilskud skulle anvendes til betaling af familiens husleje. Børnetilskuddene er herefter anvendt til dækning af familiens udgifter, og der er ikke, som det siges i spørgsmålet, tale om en modregning for kommunale krav.

De sociale myndigheder i den kommune, der er tale om, har ment at kunne disponere på denne måde efter denne aftale. Den rigtige fremgangsmåde er imidlertid at benytte en bestemmelse i børnetilskudsloven om, at det sociale udvalg, hvis børnenes tarv kræver det, kan bestemme, at børnetilskuddet skal udbetales til en anden end til moderen.

Afgørelsen har været indbragt for amtet, og amtet har forelagt den for socialministeriet, der har meddelt, at en sådan forudgående aftale ikke er gyldig. Denne afgørelse har kommunen fået besked om for nogle få dage siden.

Der er ikke tale om, at de sociale myndigheder har afslået at rette sig efter afgørelsen, men sagen står på, at det sociale udvalg skal tage stilling til, hvorledes det store beløb, som nu skal ydes familien én gang til, skal komme til udbetaling. Sagen vil derfor sandsynligvis komme i orden i løbet af få dage.

Edele Kruchow (RV):

Jeg vil spørge ministeren, om det ikke netop for at få alle sider frem i en sådan sag, var et af de tilfælde, som ombudsmanden burde se på.

Socialministeren (Jacob Sørensen):

Det mener jeg ikke det er. Hvis man har

grund til at klage over afgørelser i den sociale forvaltning, går det igennem de sædvanlige ankekanaler til ankestyrelsen.

Der er tale om, at man måske har fortolket en lov anderledes, end den skulle fortolkes, men der er ikke tale om smøleri eller dårlig administration, som det ville være ombudsmandens opgave at se på.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Thorkild Pedersen* (CD) til finansministeren:

„Mener ministeren, at det er rimeligt, at stedtillægget stadig er større for tjenestemænd i Københavnsområdet end for tjenestemænd andre steder i landet?“

(Spm. nr. 45).

Thorkild Pedersen (CD):

Når jeg fra denne talerstol kommer med mit spørgsmål til ministeren, er det i særdeleshed for at gøre rede for en, efter vor mening, uretfærdighed, men også for at man fremover kan være opmærksom på de uretfærdigheder, der består i den danske lovgivning, og som nok skyldes, at de, der har siddet i dette høje ting, ikke har forstået at tage lovgivningen op til en nøjere revision, før den brændte på. Det har vi set i den senere tid, og det er ting, vi vil komme til at tage standpunkt til fremover.

Jeg vil gerne her sige et par små ting som begrundelse for mit spørgsmål.

F. eks. i Brande, Bogense, Tønder, Høbro, som ligger i sats 0, har en offentligt ansat 47 kr. 77 øre i stedtillæg om måneden, og i samme sats i København har tjenestemanden 634 kr. 84 øre, hvis det skal være helt nøjagtigt. Det er en stor urimelighed, som jeg mener vi må tage op til en nøjere vurdering i samråd med finansministeren.

Finansministeren (Anders Andersen):

Den nuværende stedtillægsordning for tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken blev indført som et led i tjenestemandereformen i 1969 og er siden kun undergået mindre ændringer. Ordningen gennemførtes efter indgående undersøgelse af såvel pris- som lønforhold i hele landet. Det viste sig, at niveauet for leveomkostninger er en halv snes procent højere i hovedstads-

[Finansministeren.]

området end i de kommuner, der nu er uden stedtillæg, og lønniveauet i hovedstadsområdet er omkring en tredjedel højere end i disse kommuner.

De senest foreliggende oplysninger tyder ikke på nogen væsentlig ændring heri. Stedtillægsordningen er et resultat af en aftale med tjenestemændenes centralorganisationer og har til formål at modvirke virkningerne af forskelle i leveomkostninger og lønniveau.

Landets kommuner er henført til 6 stedtillægssatser af varierende størrelse på nær en halv snes procent, som er uden stedtillæg. Så længe der rent faktisk kan konstateres betydelige forskelle i pris-, løn- og skattniveauet i landets kommuner, tror jeg, det vil være nødvendigt med en eller anden form for stedtillægsordning.

Afvikles den, kan det skabe rekrutteringsmæssige vanskeligheder i hovedstadsområdet, og hvis man tænkte sig, at man førte provinsbyernes stedtillæg op på samme lønniveau, som hovedstadsområdets, kunne det få afsmittende virkninger for det private arbejdsmarked i disse områder. Der har altså været grund til at tage skyldige hensyn til disse forskellige forhold, og det er på den baggrund, man har den stedtillægsordning, som er gældende.

Thorkild Pedersen (CD):

Jeg vil lige først i relation til det, jeg har sagt, gøre opmærksom på, at det er ikke rettet imod tjenestemændene i København, for de får nok ikke for meget, men det er bare en uretfærdighed, som jeg mener at man fra denne talerstol skal angribe.

Dertil vil jeg sige til vores finansminister, at der er steder i Jylland, hvor regeringer før denne regering har udraderet den kollektive trafik i en uhyggelig grad. Hvordan med disse mennesker, der har deres arbejdsplads 15-20 km fra, hvor de bor? Hvordan skal de blive befordret frem og tilbage med den kollektive trafik, når der ikke findes nogen? Disse mennesker må befordre sig selv ved egen bil, knallert, eller hvad de har. I København kan man jo stå uden for døren, så kommer der kollektiv trafik i form af busser eller S-tog og befordrer én til éns arbejdsplads. I denne sektor kan man køre lige så billigt med S-tog eller bus, svarende

til det, som arbejderen eller den offentligt ansatte i f. eks. Vestjylland skal give for at holde sin bil med forsikring og skat.

Jeg synes, det er noget af det, man skal drage ind i overvejelserne. Har vi i de små byer børn under uddannelse, skal disse børn til uddannelse i en helt anden kommune, måske flere hundrede kilometer fra hjemmet. De skal have værelse, de skal have kost og logi, hvor man her i København har alle faciliteter til uddannelse. Her har man børnene på nært hold, de kan bo i deres hjem, de kan spise i deres hjem, de kan få mad med på universitetet, eller hvor de skal uddannes i deres lærepladser, fra deres hjem.

Jeg vil ikke sige, at det er en dårlig formulering, jeg fik af finansministeren som svar på mit spørgsmål, men jeg tror, at finansministeren vil give mig ret i, at det er en af de ting, vi skal tage op til nøjere vurdering fremover.

Finansministeren (Anders Andersen):

De mange spørgsmål, som hr. Thorkild Pedersen rejste, egner sig nok ikke til løsning over de forskellige reguleringstillæg, der gives.

Thorkild Pedersen (CD):

Det er måske en fejl, at man fra denne talerstol, som f. eks. finansministeren nu gjorde, søger at overbevise én, selv om man kommer med noget, som finansministeren ikke kan svare på. Det, man ude omkring i landet længes efter, er, at der er nogen, der vil tage plads på denne talerstol og sige sin mening. Man er i samfundet træt af, at vi står og hakker hinanden i hovedet. Man vil se realiteter, og vi vil se realiteter af de ministre, vi skal støtte.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Bernhard Baunsgaard (RV) til finansministeren:

„Vil ministeren foranledige, at de nye, skærpede regler vedrørende beskatning af skatteydere med arbejde i udlandet, som blev udsendt af ligningsdirektoratet den 11. december 1973, ikke gøres gældende med tilbagevirkende kraft for skatteåret 1972 og 1973?“

(Spm. nr. 49).

[Bernhard Baunsgaard.]

Skriftlig begrundelse.

I februar 1973 udsendte ligningsdirektoratet et cirkulære (nr. 345) om arbejde i udlandet. Dette cirkulære blev kommenteret af sekretær i ligningsdirektoratet Gunver Maltesen i Skattepolitisk Oversigt for 1973, og ifølge kommentaren omfattede cirkulærets lettelser bl. a. handelsrejsende og eksportchauffører.

I det nye cirkulære i december måned 1973, nr. 372, blev reglerne skærpet, så handelsrejsende og eksportchauffører ikke mere faldt ind under lettelserne, og de nye skærpede regler blev af ligningsdirektoratet krævet gjort gældende for skatteåret 1972 og 1973. Det må være oplagt urimeligt, at man på denne måde skærper reglerne med tilbagevirkende kraft.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg har udelukkende stillet dette spørgsmål til ministeren for at få ministerens syn på den praksis, som ligningsdirektoratet har. I modsætning til den faste retspraksis, som er gældende i samfundet i øvrigt, mener ligningsdirektoratet, at man kan gøre regler gældende med tilbagevirkende kraft, og det finder jeg meget forkasteligt.

Nu har det jo været en fornuftig regel, at ligningsdirektoratets cirkulærer udarbejdes så omhyggeligt, at der ikke i rimeligt omfang er mulighed for misforståelser. Det cirkulære, som man udsendte i februar 1973, og som drejede sig om arbejde i udlandet, var ganske klart, og der var ikke større mulighed for misforståelse. Det blev tilmed kommenteret af sekretær i ligningsdirektoratet Gunver Maltesen, og skatteyderne kunne derfor med rette gå ud fra, at cirkulæret skulle forstås sådan, som det lød, og sådan, som det var skrevet. Men ligningsdirektoratet er nu øjensynlig blevet forskrækket over virkningen af sit eget cirkulære.

Jeg skal ikke tage stilling til, om det er en skærpelse, der er rimelig, kun understrege, at når der kommer en skærpelse af et cirkulære, så må denne skærpelse ikke gøres gældende med tilbagevirkende kraft, i dette tilfælde med tilbagevirkende kraft for 2 skatteår. Mit spørgsmål lyder derfor: vil ministeren sørge for, at reglerne ikke gøres gældende med tilbagevirkende kraft?

Finansministeren (Anders Andersen):

Ved ligningsdirektoratets cirkulære af 28. februar 1973 blev der indført regler om standardfradrag for merudgifter ved lønarbejde uden for Danmark, og disse fradrag og dette cirkulære kom i stand efter et ønske fra erhvervslivet. Cirkulæret tilsigtede at forenkle ligningen på dette særlige område, men har samtidig givet anledning til en uensartet fortolkning. Også afgrænsning af den personkreds, der kan anvende reglerne, har givet anledning til tvivl. I et cirkulære af 11. december 1973 har ligningsdirektoratet uddybet bestemmelserne i februarcirkulæret og har bl. a. udtalt, at standardfradrag ikke tilkommer bl. a. handelsrejsende og eksportchauffører.

Det er rigtigt, at det kan betragtes som en skærpelse i forhold til, hvad der var gældende efter det først udsendte cirkulære, men det nye cirkulære havde den forudsætning at skabe klarhed. Når hr. Bernhard Baunsgaard siger, at man altid plejer at udsende klare cirkulærer, så må jeg sige, at der en gang imellem er muligheder for, at de kan misfortolkes. Det var den mulighed, der forelå her, og derfor gjorde man cirkulæret klarere, end det oprindeligt var.

Jeg kan endvidere oplyse, at jeg har fået at vide fra ligningsrådet, at man ikke har i sinde at kræve en forhøjelse af indkomsten i 1972 for de skatteydere, der har fået indrømmet fradrag, selv om det strider imod de nu fastsatte regler; men det må samtidig fremhæves, at decembercirkulæret er sendt ud bl. a. for at stoppe for utilsigtede fradragmuligheder.

For 1973 skal selvangivelsen først indsendes nu, og ligningen foretages her i foråret. Ligningsrådet har på nuværende tidspunkt ikke afsluttet sine overvejelser med hensyn til decembercirkulærets anvendelse på dette indkomstår, men jeg vil gerne understrege, at formålet med cirkulæret og klargøringen af cirkulæret har været, at der ikke skulle opstå utilsigtet brug af det første cirkulære, og i den henseende deler jeg naturligvis ligningsrådets opfattelse.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne sige tak for de oplysninger, der kom frem her. Først en tak for oplysningen om, at der er tale om en skærpelse, med

[Bernhard Baunsgaard.]

andre ord et helt nyt cirkulære. Dernæst er jeg også glad for tilsagnet fra finansministeren om, at det ikke gøres gældende for 1972. Jeg håber så, at det kan lykkes at få dette kommunikeret — som det hedder med et moderne udtryk — ud til dem, det berører, i hvert fald regner jeg med, at der sendes besked til skatterådene om, at det ikke gøres. Men tilbage står 1973.

Det er naturligvis rigtigt, som finansministeren siger, at det jo gælder den selvangivelse, vi skal afgive nu. Det er rigtigt, men det gælder jo ikke de beskattingsforhold, man med rette fra erhvervslivets og de ansattes side gik ud fra. Jeg kan her bare pege på, at erhvervschauffører ganske klart faldt ind under februarcirkulæret og ganske klart ikke faldt ind under decembrecirkulæret.

Jeg håber, at finansministeren vil følge denne sag op, sådan at han gør opmærksom på, at det er rimelig retspraksis ikke at gøre skærpede regler gældende med tilbagevirkende kraft, heller ikke for 1973.

Finansministeren (Anders Andersen):

Jeg må måske understrege over for hr. Bernhard Baunsgaard, at det var en klargøring af cirkulæret, det først og fremmest drejede sig om. I den klargøring blev det så også slået fast, at disse chauffører ikke faldt ind under cirkulæret, at det ikke var meningen, de skulle falde ind under cirkulæret. Man kan diskutere, om det har tilbagevirkende kraft eller ej, når det drejer sig om en klargøring af et cirkulære; for mig er det væsentligt og også vigtigt, at cirkulæret opfylder de krav og det, som man havde ment med det oprindelige cirkulære.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg kunne meget bedre lide finansministerens første svar, hvori det klart blev indrømmet, at her var tale om en skærpelse. Jeg kan kun sige, at dette er efter min mening rigtigt. I den fortolkning, som anlagdes af en sekretær i ligningsdirektoratet — og skatteyderne må med rette gå ud fra, at det er den fortolkning, man vil bruge i ligningsdirektoratet, siden det er en sekretær i ligningsdirektoratet, der anlægger den — blev det udtrykkeligt sagt, at den ville gælde for handelsrejsende og for eksporthauffører, men de er undtaget nu. Det er altså en

skærpelse, og jeg håber, at finansministeren — jeg skal ikke presse ham nu — når han kommer i enrum og tænker over sagen én gang til, vil sørge for, at reglerne ikke bliver gjort gældende med tilbagevirkende kraft, heller ikke for 1973. Man kan jo ikke lave forholdet om med tilbagevirkende kraft for skatteydernes vedkommende.

Finansministeren (Anders Andersen):

Jeg bør måske sige til hr. Bernhard Baunsgaard, at for mine synders skyld var jeg som ligningsrådsmedlem med til at drøfte disse cirkulærer, og derfor kender jeg lidt til de problemstillinger, der lå i det.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af regulerings tidspunktet for arbejdsløshedsdagpenge i 1974.

(Lovforslaget (nr. 44) findes i tillæg A. sp. 865, fremsættelsen i tidenden sp. 595).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erling Dinesen (S):

Vi kan i socialdemokratiet tilslutte os det forslag, som foreligger. Jeg er klar over, at man i forbindelse med behandlingen af dette forslag kan rejse andre dagpengesatser. Jeg vil dog ikke gøre det selv, og jeg henstiller, at man ikke gør det, fordi vi gerne skulle have denne lovgivning gennemført så hurtigt som muligt — den skal jo omtrent have virkning fra næste uge — og i alle tilfælde skulle der ikke gerne gå mere end en 8 dages tid, og vi skulle gerne have forslaget endeligt behandlet i løbet af en 8 dages tid.

Der er derimod et par andre ting, jeg lige ville gøre et par bemærkninger om.

For det første vil jeg bede arbejdsministeren oplyse, om han kan tiltræde de forslag, som Arbejdsløshedskassernes Samvirke har fremsendt til ministeren. De vedrører en administrativt hensigtsmæssig ordning af kontingentspørgsmålet i forbindelse med dette problem og det forslag, vi her behandler.

Det andet spørgsmål, jeg gerne vil rejse,